

VIII.

NÁNÁSI ANDRÁS
(1720–1728)

Gernyeszeg, 1720. augusztus 28.

En ide alább meg irt Személy

A ki a Nemes Reformatum Betlenianum Collegiumnak Ao 1720 N Enyeden méltatlan Officiálissa Seniora voltam, s ma is azon Nemes Collegiumhoz keresztényi kötelességgel tartozonak esmérem és vallom magamat. Mivel eleitül fogva a Reformata Ecclesiában belső ministeriumra sincera fide¹ szántam, és a mennyire lehetett, készítettem magamat. mostan pedig a Méltóságos Sz R I Groff Szeki TELEKI SANDOR Urtol Franeqverában a Frisiai Mlsgs Ordok libera bursájokra s Academiájokra Commendáló levele által rite Commendáltattam: Obligáлом magamat arra, Istennek tartozó jó lelki esméretem szerint; Hogj én ottan, mind olly Istenes és kegjes életet élek, mind tanulásomat olly industriose, mind Conversátiomat olly tisztességes becsületű Emberekkel, s olly moderate folytatom. Hogj azzal, a fenn irt Méltóságos Ur Creditumát, az említett Frisiai Academián el nem rontom, és az utánam következő hasonló Statuson, ezen édes Hazánkbeli peregrinus Tanuloknak Szerencséseknek, Reformáta Religiom kárával, nem praedjudicálok: Sőt inkább a Christus Anya Sz. Egjházának, a Magjar Nemzetben, (vagj akarholis), hasznára és gjűmölcsözésére, a nékem adatott kegjelem szerint, teljes tehetségemmel igjekezem. Melynek nagyobb s jóvendőbéli bizonyására, adom az fenn meg irt Mlsgs Groff Urnak ő kegjelmének, ezen subscriptios, és pecséttemmel erőssitetett assecuráló levelemet, sub bona fide, et Christiana Compromissione. &c.²

Gernye-Szeg
Ao 1720 28 Augusti

Nánási András
mk
St. n.

Kivül Teleki Sándor kezével: Nanaszi András Vram igj assecurál éngem Academiara valo mentekor. Gernjeszeg A 1720. – 28 Aug.

¹ a református egyház belső szolgálatára őszinte hűséggel

² őszinte becsülettel és keresztényen fogadalommal

Felenyed, 1720. december 5.

Méltóságos jo Uram!

Alázatosan vettem az Urtol, hogj engemet mind vigasztal; mind penig levelem censurájával tanit, mint visellyem, és mihez tarcsam magamat e dologban, melyben én inexpertus Tyro vagjok. tudni illik; igaz léven az, a mit ir Columella in negotio Conjugii: Deliberandum diu, quod Statuendum est semel. &c.¹

Nem reménlem vala, hogj importunus pulsator lennék a Méltóságos Ur ajtaján: Külömben, ugj kételkedtem volna, az Méltóságos Ur hozzám érdemem felett gjümölcsöző sinceritássában. Hanem a mit Corám szégjenlek. meg mondani, azt (quia confidentior est literarum audacia)² levelemben, szeméremmel, s tartzkodva meg jelentem. De insuper volt eleitül fogva illyen fatuma az én irásimnak. a minémüt Ovidius felöl jegjeznek a Criticusok. Videlicet: nobilem illum poetam saepe scriptitasse in dormitorio: et fuisse extra dormitorium &c.³

Erről azért követem alázatosan a M. Urat, mert igaz az: hogj gondolkozásimnak aradásiban, néha nem tudom mit irok. Nem is törődöm felettéb utozásom késődésén; mert a mit régenten meg mondtam, most is inexpugnabili voce azt kiáltom: Mivel az én jövevény életemnek czéllya az Isten házában valo immediatum ministerium, mely is egjedül (si Diis placet) maradott réám örökség gjanánt. Soha engem attul az időnek injuriaja, mely az Académiára valo nem mehetést includállya, el nem zár. E mellett pedig tudom tisztetnek lenni hogj igj könyörögjek:

Ne inducas me Domine in tentationem. libera potius a malo &c.⁴

Azért siettem vala égj részént az Hazában, hogj amaz véletlen égi Háborukat és motusokat Componállyam, de az lehetetlen; mert nem külömb Historiát látok szemeimmel; mint a minémüt irnak a Poëtak Jupiter felöl, ki mikor Ország Gjülést indicáltatott volna az Egen, in Causa laesae Majestatis⁵ azt felelte Neptunus, az Archi Cancellarius az Ország képében:

Vox populi vox Dei &c.⁶

Tisztet szerint el mentem a M Teleki Joseph Urhoz, okat modgját a dolognak tudakoztam, az Ur egjenesen felelt: Hallotta ugj mond bizonylyan hogj En voltam abban az gjülőséges Causában a Coriphaeus. Kértem az Urat alázatosan: En törvényt állok minthogj törvény alatt vagjok. peragaltasson ő Kegjelme inquisitiont felölem. Az Ur igj felele: sine omni inquisitione, kettőn vagj hárman, az elsők közzül a kik ér-

¹ a házasság dolgában: sokáig kell mérlegelni, amit egyszer elhatározunk

² mivel bátrabb a vakmerőség levélben

³ Nevezetesen: ama híres költő gyakorta írogatott a hálószobában: és a hálószobán kívül volt stb.

⁴ Ne vigy engem, Uram, a kísértésbe, inkább szabadíts meg a gonosztól stb.

⁵ felségsértés ügyében

⁶ a nép szava, Isten szava stb.

szemben lések Angliában, vagj másutt, ha csak igen mesze nem ve-
tődnék tőlem. Vagjoné a Mlsgs Urnak hírével, hogj Doctor Ajtai Uram
valami közönséges pénzt vitt volna le Helvetiabol, én nem tudom csak
hallottam talám azzal is véték hogj az Urnak jelentem. külömben én
noha affélét mostanában igen sokat hallottam, mellyek az én gondola-
taimban bizony fel sem tudtak volna menni; mindazáltal nem érkezem
hogj olyakra gondot viselleyk Contentus eo quod possim esse *Literarum*
studiosus.² Kérem is alázatosan a Mlsgs Urat ne nehezteljen meg éret-
te, mert tudgja az *Isten* nem Curiositásból irom adta volna *Isten*; hogj
soha effélét ne hallottam volna. sed nihil est adeo tacitum et occultum,
quod in lucem non protrahi necesse sit olim dicit Valerius, et ante eum
forsitan Dominus in Evangelio.³ nem tudok semmi ujsággal az Urnak
eleiben menni. praeterquam igjekezem hogj holmi igen nagj mák ma-
got küldjek az Urnak. melynek a virágjának a peripheriája egj arasz-
nyi. és tarka, mint a tarka szekfű, telire is meg érik a mák a burkojáb-
ban. még is a virágja el nem hull, *relata refero sed nondum visa*.⁴ Ko-
losvárra fogom küldeni az Ur hazához egjebet is ha mit találnék noha
én bizony még nem igen láttam. Danczkárul akartam a Mlsgs Urnak
nagj szekvűveket küldeni; de hallottam hogj vagjon a Sz. Kereszti
Uram Kolosvári-kertében. Ajánlom magamat *Isten* után a Mlsgs Ur
szeretetiben sé gyümölcsöző jóakarattyában. az irgalmasságnak *Istene*
tartsa meg a Mlsgs Urat, az *Isten* Sz. oltárainak ekességére kívül is
belől is juttassa Nsgtokat kegjelmezeket azaz: édgjenédgjen a maga
házának és az el fáradott Hazának meg hivesedésének esztendejére;
cselekedvén azt hogj a Mlsgs Urhoz valo halaado indulatimat en is,
mind *Istenemnek* lábainál, mind valaha ez Mlsgs Háznak, szentinel bé
és meg mutathassam, mint a Mlsgs Urnak

érdemetlen déákja

és alázatos szolgája
Nánási András.

Franiqer

... 21 st n.

30 Augusti

Ezen Szatmári Uramnak szollo leveletem a Mlsgs Ur expediálni Vásár-
helre, ha lehetséges, hamar, kérem alázatosan! ne terheltecsék &c.

² beérem azzal, ha a tudománnyal foglalkozhatom

³ de semmi sem annyira titkos és észrevehetetlen, hogy valamikor fény ne
derülhetne rá, mondja Valerius, és talán ő előtte az Úr az Evangéliumban.

⁴ olyasmiről írok, amiről csak hallottam, és magam sose láttam

Franeker, 1722. május 15.

Méltóságos Uram!

Ugy vagjon, semmi nincsen kezeim között, avagy szemeim előtt, mivel mennyek illy meszsze földről, Nsgtok kegjelmetek eleiben, tisztességet tételül; mindazonáltal vagjon miről meg emlékezzem ez országon, a régi kegjekről, és az irgalmasság halmairul, mellyeknek árnyékában nevededtem, és tartozom hogj Nsgtokat, kegjelmeteket bár csak köszönettel illessem emlékezetül. Küldöttem volt az el mult esztendőben az Urnak égj levelet Postán, nem tudom haza jutott é vagj nem? némelly Helvétiai dolgokrul irtam volt benne, noha félelemmel és kételkedve, gondolván hogj mind ezeket az Ur jól tudja, és talám nem bátorságos az illyeknek sok ember kebelében meg telepedni, mindazáltal mivel azok énnékem momentosumoknak látczottanak, posito hogj nem minden részét hallotta a Mlsgs Ur ezen cásusnak, el halgatni tellyességgel károsnak itéltem. jól vagjon pedig hogj mind kételkedve; mind pedig keveset szoltam, mivel azutan nem sok idő mulva tapasztaltam; hogj mind az informatio roszz volt, mind az informator erőtelenségbül irigj és alienae rei inspector volt.¹ Ez igaz hogj az Helvetiában tanult Erdélyi és Magjar országi Atyafiak között mind suttogás mind oly keserves ragalmazás volt, melly emberi mod szerint szolva Pápai Ferencz Uramnak kárt tehet. usque ad eo securum esse neqvít arcanum fidei trium virorum commissum.² &c.

Naponként nagj és gazdag irgalmasságát tapasztallyuk az Istennek mellyet nemzetünkhöz ez nemzet által cselekeszik. Ultrajectumban minden magjarnak a ki ott tanul; kivált ha Theol: Studiosus az el mult esztendőttől fogva száz száz forintot adnak egj annus Academicusra, mely is körül bé kilencz holnapban áll.

Tavaly voltanak ott haton, és noha némellyek nem vártak az esztendőnek végét; mindazáltal proportionaliter beneficiumot vettek fel az Magistratus és Curátorok joakarattyából. Ezekből pedig szerezte ez fundust T. Alffen Uram: az perpetuáltatik ugj reménlem, ha frequensek lesznek a Magjarok azon az Academiaán: és nem olly dolog hogj Franiqvera ne tagullyon; mivel az Öreg Vitringa Uram meg holt az idén 30 Martij.

Még eddig ugjan elegen voltunk itten, csak a bursán a Mlsgs Frisiai Urak joakarattyából 13 magjar élt a télen. melynek öte egész alumniát birt mint szoktak szollani, a többi felet. mint a több belga és Német déákok is. magam is még a bursán vagjok, csak hogj naprol napra erőtelenedem, egészségem ugjan állandó.

Hogj Nsgtoknak kglmeteknek tisztességet tégjek a nékem adatott erő és kegjelem szerint, disputálni akarnék valahol az ősz végén, Kérem alázatosan a Mlsgs Urat bár csak tiz forintot küldjön nékem arra

¹ illetéktelen

² egészen addig nem lehet nyugodt a három ember hűségére bizott titkot illetően

az időre, hogj hátra maradásom ne légjen, mivel nem tudom meddig lakhatom e földön. Kivül, belől, szégjenlem ugjan hogj irásomat ez iránt supplexnek tészem; de bizodalommal cselekeszem. Minapi levelemben igen nagj lapsus esett, mellyet most is nem repensálhatok.

Csák in literis küldöttem az Urnak mákot, nem in seminibus. Sallai Uram eleve fel biztatott hogj találunk, én ebbéli biztomban, ugj irtam mint meg lett dologrul a levélben. azután pedig azon embernél nem találtunk. és igj majd igj jártam, mint a Czigány, a ki mikor vinné az Urának egj tarisznya rákot, a mellette lévő levéllel. meg ehezvén a rákot meg ette és igj csak a maradott meg, a mi a levélben volt. más-ként azt hallom hogj az Sz. Kereszti Uram kertében vagjnak nagj peripheriájú bécsi mák virágok. ezokon nem szükség innen ollyat vinni, most is azt irom, ha valahol találhatok valamit ollyat, szerzek csak ugj ne járjak, hogj valami Virág magot innen le vivén, ott in peregrino solo gurdaly vagj dudva tamadván belőle, a nevről neveztessek, az a nobilis herba.

Qvod reliqvum est az Ur Isten áldja meg a Mlsgs Urat egészséges és örvendetes napokkal a maga nevének tisztességere e földön, és az Anyaszentégjháznak szolgáltyára. áldja meg az Isten mind azokat, kik a Mlsgs Urhoz tartoznak. nagjokat és kisdedeket. és mind azokat, kik annak az háznak arnyékában nyugosznak. magamat pedig Isten után még is is [!] ajánlom a Mlsgs Ur szeretetiben és joakarattyában, és minek előtte az én hivatalom szerin [!] szolgálhatnék vagj szolgál-nék. imhol. a

Mlsgs Urnak.

alázatos méltatlan szolgálja
Nánási András

Ex agro Franeqverano
Frisiorum
1722 15 Maji

Pápai Ferencz Uramat Londinumban hallom.
Imre pedig az idén haza mengjen Tigurumbol.

103.

Odera-Frankfurt, 1723. október 20.

Méltóságos Uram!

Minap, mikor szinte irásomat akartam kglmedhez bocsátani. véletlenül meg hallottam, hogj az Isten a kegjelmed Házára szomorúságot bocsátott. melyhez képest, éppen alkalmatlanná lettem az irásra. az Isten ki-nek kezeiben békesség és gazdag vigasztalás vagjon, enyhítcse a fáj-dalmot, mellyel látogatta az Mlsgs Urat.

Ez uttal küldöttem égj dissertatiot a Mlsgs Urnak. csak azt kérem alazatosan. ne legjen nehézségere Nsgtoknak Kegjelmeteknek. hogj a Tekéntetes Familia nevének arnyéka alatt bocsátottam el. illendő vala ennek is ott neveltetni, a kinek Eszterhája alatt bőséges kenyérrel, ennek Ura, és iroja, Propheta nevében, eleitül fogva táplaltatott. Ut qvamis decentem tantis Nominibus, non affludit ad vestros pedes officii symbolam. sed vestris beneficiis, et vivo semper favori, gratitudinis trepida manu suspenderit tabulam.¹

Az ládámat el küldöttem Lötse felé, nem tudom hol verekedik ki? és ki váltja ki ottan a Szekerestül? Holmi portékat emelek messze földről a Mlsgs Urnak. Csak békével haza juthatna. Kolosvari István Uram adoss hat Eszteniétül fogva négj aranyommal. Gajdo Uramtul fogadta meg küldésset. nem allotta meg. Az Isten nevében reménkedem Uram kglmednek. ha mod vagjon benne. mutassa hozzám az Ur ennyi fáradtságos indulattyát, hogj Kolosvari Uram által küldetné meg azt a summát. éppen el nyomorodom. ha pénzem nem jó tavaszra. az sem leszen mivel mennyek le. most is csak Baraszloig fizethetem meg a ladám Vecturájáért. ha haza mégjek. s valahol Magjar Országon réa találok, még csak ki sem válthatom. ha pénz nem leszen nállam &c.

En nem tudom hol lakik most Kolosvári Uram. Miklos Urfinak is irtam már égjnehány levelet ez irant. Kolosvári Uramat is meg intettem. Surdo Canitur Fabula.² Se szép szoval; se darabos irassal nem gondol. én pedig gondolog [!] az ő kglmé jámbor, és becsületes Attyával. Sokszor irtam már a Mlsgs Urnak levelet. meg ment é? nem tudom. azt se tudom erre várhatok e? mig itten mulatok választ. tudom azt hogj sokféle gond fekszik. Uram ez Uttal kglmeden. fiat qvod fieri potest.³&c.

Papai Ferencz Uram a Mlsgs Urnak általam békességet izen. a többit coram meg mondom. a pyxist Londinumban hagjtam meg nem igazithatták. más vagjon helyette. &c. Az Ur Isten áldja meg kglmedet Mlsgs Uram. hozzá tartozó szerelmeseivel egjemben, [!] és tarcsa meg tökéletesen a maga Országának él jöveteliré

a Méltóságos Urnak

alázatos szolgaja.
Nánási András.

Francofurcum
ad Viadrum
20 Octob.
[1723]

¹ Bár a kötelességtudás ily nagy nevekhez illő szimbólumát nem önti lábaitok elé, jótéteményeiteknek, mindig élő jóindulatotoknak reszkető kézzel mégis hálálkodó emléktáblát akaszt.

² Süketnek szól a mese.

³ Legyen, ami lehet stb.

Huszt, 1728. december 7.

Adjon az én Istenem igasságot, békességet, minden kegyelemmel egjetemben az öt Szeretőknek ez élet bujdosásinak minden Napjainban.&c.

Méltóságos Uram! ideje talám már 6 Esztendőktől fogva, hogj fel njitván Szemeimet, meg keressem az Atyákat, és látogassam mulando levelem által régi Pátronusimat. En Erdélyben létemben, semmiképpen modot nem találtam, hogj a Kassai Görts Lovakon Gernyeszeg felé, (ubi Patris, nostri pulveres dormiunt)¹ fel hatollyak, insuper nem egességés siető Embernek Kultsos városban hálni; hanem inkább mezón, a mint szokták mondani, már, eddig forgata az Isten keze, miglen, éppen a Nsgtok Dominiumában, ide a Philistaeusok Földére keringete, honnan is közelebb juthatok Hazám meg rongjollott fedeléhez.

Vásárhelyen lévő Ládamat, melynek könyveit az Ur Bestertzén, vagj hol a szemét közzül szedette volt fel, nem akarják kétszeri requisitiomra ki adni, még Bánfi Sigmond Uramnak is. atqvi nem tudom ki keze, ki kúltsa vagjon rajta, az ilyen makverő Embernek, ha bémegjek a Télen, absque misericordia a Fejébe lövök.

Kérem az Mlsgs Urat Cum omni devotione, ha valami szekér találna ki küldettni, Szűtsre, onnan, ide méltoztassék az Ur, transpositiojaban Consolálni. a Kántor Tsernátoni János Uram keze alatt vagjnak, ha még él. tsak hogj először Catalogáltatni kellene, mert félek rajta, minthogj nékem Erdélyben veszett nevem költ. mely szerint sok helyen kevés joszágomat fel falatozták, ugj az ottan lévő könyveimet is per Regulas Juraticas a Subtractio alá zárták. Teleki Miklos Uram, mikor az Scholábul ki költem, amica violentia vett el tőlem, égj nagj hasu, rosz tábláju vastag ábrázatu qvadratus Senecát, ugj hallom Teleki László Uramra maradt. Si juvenis Comes valedixit Studiis, qvae optime excoluit, uti mihi nunciatum est. Superest, ut acta gratiarum actione, de usu Libri, jam Seneca Redeat ad Dominum, qvi fuit ante Suum² Eddig vagjon a Letzkének első része; a mi a másodikat illeti:

Ao 1716, mikor Pünkösdi Innepre ki mentem volt az Mlsgs Urhoz Gernyeszegre, Enyedszegre, izente Borbeleki István által az Ur nékem, hogj az Idv. Atyám mobilis, Marhái közzül, in diebus antiqvis, égj borjus Tehén maradt volna az Ur kezénél, melynek restitutioját tartaná Házassági időmre. mivel azért már, versente fato, Nemes Emberrül, Parasztá lettem, factus ex Canonico Cassoviensi, Rusticus Agricola.³ miglen más szörű Vacca; Sivo rivo Bornjával körülöttem meg rivallana méltoztassék az Ur onnan Galilaeából, azt az Nánásidest ide

¹ ahol atyánk hamvai nyugszanak

² Ha a fiatal gróf búcsút mondott tanulmányainak — amelyeket, ahogy nekem hírül hozták, igen kiválóan végzett — hátravan még, hogy köszönetet mondva a könyv használatáért, Seneca térjen vissza gazdájához, akié korábban volt.

³ kassai kanonokból falusi földművelő

Mesopotámiában hajtatni, mivel éppen vagjon helye nálam, az időhöz képest. vagj ha volna itten, valami ollyas Marha, Udvarbiro Uram keze alatt, rövidebb processus által jutnék a Compensatiohoz. másként, qvematmodum visum fuerit Ill. D. Comiti.⁴ En ezekről alázatosan követem az Mlsgs Urat, hogj draga idejét, és Elméjét, afféle blictri Vaccalis és Vitaris Historiával terhelem. nunquam fecissem; ni facere jussus fuisssem.⁵ Kivánom Isten aldja meg Mlsgs Uram kglmedet, minden hozzátartozó kedveseivel egjetemben, és tartsa meg a maga Országának eljövételére. Teleki Miklos Uram égj átallyában idvezülni akar, mert külömb külömb argumentumú könjörgéseket iratott velem, s által vitette Mantuában. de égj argumentumra nem tudtam irni. expertus id faciat Robertus.⁶ az Szüreten Kassán létemben, hallottam hol mit magjar Országon folyo dolgai iránt, ex authenticis, de arrul nem illő nékem irnom. mi ketten az Urfival tsak Déák Levelekkel vigasztallyuk égj mást. Caeterum En

Kglmdnek
Méltóságos Uram

bujdoso szolgája.
N. L. András

7 Decembris
Húsz

Kivül más kézzel: Huszthi Academicus Pap Nánási Andras Vram, praereps és indigestus Levele, De Dato Huszt 7 xbris Ao 1728.

⁴ ahogyan jönak látja legjelesebb Gróf Úr

⁵ jelentéktelen tehén- és borjúügyekkel terhelem; nem tenném, ha nem volnék rákényszerülve

⁶ ezt tegye Róbert, aki járatos az ilyesmiben